

opusdei.org

Căsătoria, vocație creștină (omilie)

Cu ocazia sărbătorii a Sfintei Familii (duminica, 29 decembrie), oferim o nouă traducere: predica Sfântului Josemaría Escrivá la sărbătoarea Sfintei Familii, Crăciun 1970.

26.12.2024

Este Crăciunul. Diversele evenimente și împrejurări care au înconjurat nașterea Fiului lui Dumnezeu ne revin în memorie, iar privirea noastră se îndreaptă spre grota din

Betleem și spre casa din Nazaret. Maria, Iosif și Pruncul Isus ocupă, într-un mod cu totul special, centrul inimilor noastre. Ce ne transmite și ce ne învață viața simplă, dar în același timp minunată, a acestei Sfinte Familii?

Dintre numeroasele reflecții pe care le-am putea face, aș dori să mă opresc asupra uneia în mod special. Nașterea lui Isus marchează, așa cum ne spune Scriptura, începutul plinătății timpului ^[1], momentul ales de Dumnezeu pentru a-Și dezvălui pe deplin iubirea față de oameni, dăruindu-L pe propriul Său Fiu. Această voință divină se împlinește în mijlocul celor mai obișnuite și normale împrejurări: o femeie care naște, o familie, o casă. Omnipotența divină, măreția lui Dumnezeu, trec prin realitățile omenești și se unesc cu ele. Din acel moment, noi, creștinii, știm că, prin harul Domnului, putem și trebuie să

sfințim toate realitățile curate ale vieții noastre. Nu există vreo situație pământească, oricât de mică și obișnuită ar părea, care să nu poată deveni un prilej de întâlnire cu Cristos și o etapă în drumul nostru către Împărăția Cerurilor.

Nu este de mirare, așadar, că Biserica se bucură și își găsește desfătarea oprindu-se să contemple umila locuință a lui Isus, Maria și Iosif. Este emoționant – așa cum ne rugăm în imnul de dimineață din această sărbătoare – să ne amintim de căsuța din Nazaret și de viața simplă trăită acolo, să celebrăm cu cântări ingenuitatea smerită care L-a înconjurat pe Isus, viața Sa ascunsă. Acolo, copil fiind, a învățat meseria de la Iosif; acolo a crescut și a împărtășit munca de meșteșugar. Alături de El, ședea blânda Lui Mamă; lângă Iosif trăia iubita lui soție, fericită să îl sprijine și să aibă grijă de el.

Când mă gândesc la căminele creștine, îmi place să mi le imaginez ca fiind luminoase și vesele, asemenea căminului Sfintei Familii. Mesajul Crăciunului răsună cu toată forța sa: „Mărire în înaltul cerurilor lui Dumnezeu, și pace pe pământ oamenilor de bunăvoință” ^[2]. „Pacea lui Cristos să stăpânească în inimile voastre”, scrie Apostolul ^[3]. Aceasta este pacea de a ști că suntem iubiți de Tatăl nostru Dumnezeu, încorporați în Cristos, protejați de Sfânta Fecioară Maria și ocroțiți de Sfântul Iosif. Aceasta este marea lumină care ne însoțește viețile și care, în mijlocul greutăților și slăbiciunilor personale, ne impulsionează să mergem înainte cu curaj. Fiecare familie creștină ar trebui să fie o oază de seninătate, în care, dincolo de micile contradicții zilnice, să domnească o afecțiune profundă și sinceră, o pace autentică și adâncă, rod al unei credințe vii și reale.

Căsătoria nu este, pentru un creștin, o simplă instituție socială, și cu atât mai puțin un remediu pentru slăbiciunile umane: este o autentică vocație supranaturală. „Mare taină în Cristos și în Biserică”, spune sfântul Paul ^[4], și, totodată, inseparabil de aceasta, un legământ pe care un bărbat și o femeie îl încheie pentru totdeauna. Deoarece – fie că ne place sau nu – căsătoria instituită de Isus Cristos este indisolubilă: un semn sacru care sfințește, o lucrare a lui Isus ce pătrunde sufletele celor ce se unesc în căsătorie, chemându-i să-L urmeze și transformând întreaga lor viață conjugală într-o cale divină pe pământ.

Soții sunt chemați să-și sfințească căsătoria și să se sfințească pe ei înșiși în această uniune. De aceea, ar comite o gravă eroare dacă și-ar construi viața spirituală ignorând și marginalizând propriul cămin. Viața

de familie, relațiile conjugale, grija și educația copiilor, eforturile pentru susținerea financiară a familiei, pentru a-i asigura și îmbunătăți traiul, relațiile cu ceilalți membri ai comunității sociale – toate acestea sunt situații umane obișnuite, dar pe care soții creștini sunt chemați să le supranaturalizeze.

Credința și speranța trebuie să se reflecte în liniștea cu care se abordează problemele, fie ele mici sau mari, ce apar inevitabil în orice cămin, și în entuziasmul cu care se perseverează în împlinirea propriilor datorii. Astfel, caritatea va cuprinde totul, conducând la împărtășirea bucuriilor și, eventual, a încercărilor; la a ști să zâmbești, uitând de propriile griji pentru a-i sprijini pe ceilalți; la a asculta cu adevărat pe celălalt soț sau pe copii, arătându-le cu sinceritate că sunt iubiți și înțeleși; la a trece peste neînțelegerii lipsite de importanță, pe care

egoismul le-ar putea exagera până la proporții imense; la a se dăruia cu dragoste în toate micile servicii care compun conviețuirea zilnică.

Sfințirea căminului, zi de zi, și crearea, prin iubire, a unei autentice atmosfere de familie: despre asta este vorba. Pentru a sfinți fiecare zi, este necesară practicarea multor virtuți creștine: mai întâi a celor teologale, apoi a tuturor celorlalte – prudența, loialitatea, sinceritatea, umilința, munca, bucuria... Vorbind despre căsătorie, despre viața conjugală, trebuie să începem cu o referire clară la iubirea dintre soți.

Sfințenia iubirii omenești

Iubirea pură și curată dintre soț și soție este o realitate sfântă pe care eu, ca preot, o binecuvântez cu ambele mâini. Tradiția creștină a văzut adesea, în prezența lui Isus Cristos la nunta din Cana, o confirmare a valorii divine a

căsătoriei: „Mântuitorul nostru a mers la nuntă”, scrie Sfântul Chiril al Alexandriei, „pentru a sfinți originea generației umane” ^[5].

Căsătoria este un sacrament care face din două trupuri unul singur; după cum spune teologia cu o expresie puternică, chiar trupurile logodnicilor constituie materia acestui sacrament. Domnul sfințește și binecuvântează iubirea soțului pentru soție și a soției pentru soț: El a rânduit nu doar uniunea sufletelor lor, ci și pe cea a trupurilor lor. Niciun creștin, fie că este sau nu chemat la viața de căsătorie, nu poate trece cu vederea această realitate.

Creatorul ne-a dăruit inteligența – o scânteie a înțelegerii divine – care, împreună cu liberul arbitru, un alt dar al lui Dumnezeu, ne permite să cunoaștem și să iubim; iar în trupurile noastre a așezat puterea de

a procrea, care este o participare la puterea Sa creatoare. Dumnezeu a voit să se folosească de iubirea conjugală pentru a aduce noi vieți în lume și pentru a spori trupul Bisericii Sale. Sexualitatea nu este o realitate rușinoasă, ci un dar divin rânduit în mod curat vieții, iubirii și fecundității.

Acesta este contextul, cadrul în care se înscrie învățătura creștină despre sexualitate. Credința noastră nu respinge nimic din ceea ce este frumos, generos sau cu adevărat uman aici pe pământ. Ea ne învață că regula vieții noastre nu trebuie să fie căutarea egoistă a plăcerii, pentru că numai renunțarea și sacrificiul duc la iubirea adevărată. Dumnezeu ne-a iubit și ne cheamă să-L iubim și să-i iubim pe ceilalți cu adevărul și autenticitatea cu care El ne iubește. „Cine își păstrează viața o va pierde, iar cine își pierde viața de dragul Meu o va regăsi”, scrie Sfântul Matei

în Evanghelia sa, într-o frază care pare paradoxală ^[6].

Oamenii care sunt preocupați de ei înșiși, care acționează căutând înainte de toate propria satisfacție, își pun în pericol mântuirea veșnică și, chiar din această viață, sunt inevitabil nefericiți și nenorociți. Doar cei care uită de sine și se dăruiesc lui Dumnezeu și celorlalți – inclusiv în căsătorie – pot trăi fericirea adevărată pe pământ, o fericire care este o pregătire și o anticipare a cerului.

Pe parcursul drumului nostru pământesc, suferința este piatra de încercare a iubirii. În starea matrimonială, dacă privim lucrurile în mod descriptiv, putem spune că există o față și un revers. Pe de o parte, bucuria de a fi iubit, entuziasmul de a construi și a întreține un cămin, iubirea conjugală, mângâierea de a vedea

copiii crescând. Pe de altă parte, durerile și dificultățile, trecerea timpului care slăbește trupurile și riscă să asprească caracterele, monotonia aparentă a zilelor care par mereu la fel.

Ar avea o concepție superficială despre căsătorie și despre iubirea omenească cel care ar crede că, la întâlnirea cu astfel de dificultăți, iubirea și bucuria dispar. Tocmai atunci, când sentimentele care îi animau pe acești oameni își dezvăluie adevărata natură, dăruirea și tandrețea prind rădăcini, manifestându-se ca o afecțiune autentică și profundă, mai puternică decât moartea ^[7].

Această autenticitate a iubirii cere fidelitate și corectitudine în toate relațiile matrimoniale. Dumnezeu, comentează Sfântul Toma de Aquino ^[8], a unit diferitelor funcții ale vieții umane o plăcere, o satisfacție;

această plăcere și această satisfacție sunt, așadar, bune. Dar, dacă omul, inversând ordinea lucrurilor, caută această emoție ca valoare supremă, disprețuind binele și scopul de care ar trebui să fie legată și ordonată, o pervertește și o denaturează, transformând-o în păcat sau în prilej de păcat.

Castitatea —nu o simplă continență, ci afirmarea hotărâtă a unei voințe îndrăgostite— este o virtute care menține tinerețea iubirii în orice stare de viață. Există o castitate a celor care simt cum în ei se trezește dezvoltarea pubertății, o castitate a celor care se pregătesc pentru căsătorie, o castitate a celor pe care Dumnezeu îi cheamă la celibat, o castitate a celor aleși de Dumnezeu să trăiască în căsătorie.

Cum să nu ne amintim aici de cuvintele puternice și clare păstrate pentru noi în Vulgata, cu

recomandarea pe care Arhanghelul Rafael i-a făcut-o lui Tobia înainte de a se căsători cu Sara? Îngerul l-a admonestat astfel: „Ascultă-mă și îți voi arăta cine sunt cei asupra cărora poate prevala diavolul. Aceștia sunt cei care îmbrățișează căsătoria astfel încât Îl exclud pe Dumnezeu din ei înșiși și din mintea lor și se lasă duși de patimă, asemenea calului și catârului, care nu au pricepere. Asupra acestora, diavolul are putere”

[9].

Nu există iubire umană pură, sinceră și plină de bucurie în căsătorie dacă nu se trăiește acea virtute a castității, care respectă misterul sexualității și o rânduiește spre rodnicie și dăruire. Nu am vorbit niciodată despre necurăție și am evitat întotdeauna să cobor în cazuistică morbidă și lipsită de sens; dar despre castitate și puritate, despre afirmarea plină de bucurie a iubirii, am vorbit de multe ori și trebuie să vorbesc.

În ceea ce privește castitatea conjugală, îi asigur pe soți că nu trebuie să se teamă să își exprime afecțiunea: dimpotrivă, această înclinație este fundamentul vieții lor de familie. Ceea ce le cere Domnul este să se respecte reciproc și să fie loiali unul față de celălalt, să acționeze cu delicatețe, naturalețe și modestie. De asemenea, le voi spune că relațiile conjugale sunt demne atunci când sunt dovada iubirii adevărate și, prin urmare, sunt deschise fertilității, copiilor.

Astuparea izvoarelor vieții este o crimă împotriva darurilor pe care Dumnezeu le-a acordat omenirii și o manifestare a faptului că egoismul, și nu iubirea, este cel care inspiră comportamentul. Atunci totul se tulbură, pentru că soții ajung să se vadă ca niște complici; și apar disensiuni care, urmând această cale, sunt aproape întotdeauna de neînălțurat.

Atunci când castitatea conjugală este prezentă în iubire, viața matrimonială devine expresia unei conduite autentice, iar soțul și soția se înțeleg și se simt uniți; însă, atunci când binele divin al sexualității este pervertit, intimitatea este distrusă, iar soțul și soția nu se mai pot privi nobil în față.

Soții ar trebui să-și construiască conviețuirea pe o afecțiune sinceră și curată, precum și pe bucuria de a fi adus pe lume copiii pe care Dumnezeu le-a dat posibilitatea să îi aibă, știind, dacă este necesar, să renunțe la confortul personal și punându-și încrederea în providența divină. A forma o familie numeroasă, dacă aceasta ar fi voința lui Dumnezeu, este o garanție a fericirii și a eficacității, chiar dacă susțin contrariul promotorii greșiți ai unui hedonism trist.

Nu uitați că între soți, uneori, este imposibil să evitați certurile. Nu vă certați niciodată în fața copiilor: le veți provoca suferință, iar ei vor lua partea unuia dintre voi, contribuind poate inconștient la accentuarea dezbinării voastre. Totuși, cearta, atât timp cât nu este foarte frecventă, este și o manifestare a iubirii, aproape o necesitate. Prilejul, nu motivul, este de obicei oboseala soțului, epuizat de munca profesiei sale; oboseala – să sperăm că nu plictiseala – soției, care a trebuit să se lupte cu copiii, cu treburile gospodărești sau chiar cu propriul caracter, uneori mai puțin ferm; deși voi, femeile, sunteți mai puternice decât bărbații, dacă vă propuneți.

Evitați mândria, care este cel mai mare dușman al relațiilor conjugale: în micile voastre certuri, niciunul dintre voi nu are dreptate. Cel care este mai senin ar trebui să spună un cuvânt, care să tempereze starea de

iritare până mai târziu. Iar mai târziu – când sunteți singuri – vă puteți certa și vă veți împăca repede.

Gândiți-vă că, poate, v-ați neglijat puțin îngrijirea personală; amintiți-vă de proverbul care spune că o femeie îngrijită îl scoate pe bărbat pe altă ușă: este întotdeauna actuală datoria de a părea la fel de amabile ca atunci când erați logodnice, o datorie de dreptate, pentru că îi aparțineți soțului vostru: iar el nu trebuie să uite același lucru, că este al vostru și că are obligația de a rămâne afectuos, ca un logodnic, toată viața. Ar fi un semn rău dacă ați zâmbi ironic citind acest paragraf: ar fi o dovadă clară că afecțiunea familială s-a transformat într-o rece indiferență.

Cămine luminoase și vesele

Nu putem vorbi despre căsătorie fără să ne gândim și la familie, care este rodul și continuarea a ceea ce se

începe prin căsătorie. O familie nu este formată doar din soț și soție, ci și din copii și, într-un fel sau altul, din bunici, alte rude și, uneori, personalul casnic. Toți aceștia trebuie să simtă acea căldură profundă, esențială pentru a crea o atmosferă familială armonioasă.

Desigur, există cupluri cărora Domnul nu le dăruiește urmași: este un semn că le cere să continue să se iubească cu aceeași afecțiune și să-și dedice energiile – dacă pot – slujirii și sprijinului pentru alte suflete. Totuși, în mod obișnuit, căsătoria este binecuvântată cu darul vieții. Pentru acești soți, prima preocupare trebuie să fie propriii lor copii. Paternitatea și maternitatea nu se încheie la naștere: participarea la puterea lui Dumnezeu, care este darul de a aduce viață, trebuie să continue prin colaborarea cu Duhul Sfânt, pentru a desăvârși formarea unor bărbați și femei creștini autentici.

Părinții sunt primii educatori ai copiilor lor, atât pe plan uman, cât și supranatural, și trebuie să simtă întreaga responsabilitate a acestei misiuni. Aceasta le cere înțelegere, prudență, capacitatea de a-i învăța și, mai presus de toate, de a-i iubi; și de asemenea, să depună eforturi pentru a oferi un exemplu bun. Educația prin impunere autoritară și violentă nu este calea corectă. Idealul pentru părinți este să devină prietenii copiilor lor: prieteni cărora le împărtășesc neliniștile, cu care discută problemele și de la care copiii pot aștepta ajutor sincer și binevoitor.

Este esențial ca părinții să găsească timp să fie alături de copiii lor și să vorbească cu ei. Copiii sunt cel mai important lucru: mai presus de afaceri, de muncă sau de odihnă. În aceste conversații, părinții ar trebui să-i asculte cu atenție, să se străduiască să-i înțeleagă și să

recunoască partea de adevăr – sau poate întregul adevăr – din unele dintre revoltele lor. În același timp, părinții trebuie să îi ajute să își canalizeze dorințele și aspirațiile într-un mod corect, să îi învețe să analizeze lucrurile și să raționeze; să nu le impună o anumită conduită, ci să le arate motivele, atât supranaturale, cât și umane, care o fac recomandabilă.

Pe scurt, părinții trebuie să respecte libertatea copiilor, deoarece nu există educație adevărată fără responsabilitate personală, iar responsabilitatea nu poate exista fără libertate.

Părinții își educă copiii, în primul rând, prin exemplul personal. Ceea ce fiii și fiicele caută de la tatăl sau de la mama lor nu sunt doar cunoștințe mai vaste decât ale lor ori sfaturi bine-intenționate, ci ceva pe un nivel mai profund: un exemplu

viu al valorii și sensului vieții,
întrupat într-o existență concretă și
confirmat prin diversele
circumstanțe și situații care apar de-
a lungul anilor.

Dacă ar fi să dau un singur sfat
părinților, ar fi mai les acesta: lăsați-
vă copiii să vadă – ei observă totul
încă din copilărie și judecă fără
rețineri: nu vă amăgiți– că încercați
să trăiți în conformitate cu credința
voastră; că Dumnezeu nu este doar
pe buzele voastre, ci prezent în
faptele voastre; că vă străduiți să fiți
sinceri și loiali, că vă iubiți unul pe
celălalt și că îi iubiți cu adevărat și pe
ei.

Astfel, veți contribui cel mai bine la
formarea lor ca adevărați creștini –
oameni integri, capabili să înfrunte
cu deschidere provocările vieții, să
își slujească concetățenii și să
participe la rezolvarea marilor
probleme ale umanității. Veți sădi în

ei curajul de a mărturisi pe Cristos oriunde se vor afla mai târziu, în mijlocul societății.

Ascultați-vă copiii, oferiți-le din timpul vostru, arătați-le încredere; credeți-le ceea ce vă spun, chiar dacă uneori vă vor înșela; nu vă temeți de micile lor revolte, pentru că și voi, la vârsta lor, ați fost mai mult sau mai puțin rebeli. Întâmpinați-i la jumătatea drumului și rugați-vă pentru ei; astfel, vor veni cu simplitate la voi, părinții lor – este sigur, dacă acționați creștinește – în loc să-și ducă întrebările și curiozitățile legitime la un prieten lipsit de rușine sau brutal. Încrederea voastră, relația voastră bazată pe prietenie, va fi răsplătită cu sinceritatea lor față de voi: iar aceasta, chiar dacă vor exista unele certuri sau mici neînțelegeri, reprezintă adevărata pace familială, trăirea creștină.

Cum să descriu – se întreabă un scriitor din primele secole – fericirea acelei căsătorii pe care Biserica o unește, pe care dăruirea reciprocă o confirmă, pe care binecuvântarea o pecetluiește, pe care îngerii o proclamă și pe care Dumnezeu Tatăl o consideră încheiată? Cei doi soți sunt precum frați, slujitori unul pentru celălalt, fără niciun fel de separare, nici în trup, nici în duh. Căci, într-adevăr, ei sunt doi într-un singur trup, iar unde există un singur trup, trebuie să fie și un singur duh... Privind astfel de cămine, Cristos se bucură și le trimite pacea Sa; unde sunt doi, acolo este și El, iar unde este El, nu poate fi nimic rău ^[10].

Am încercat să sintetizăm și să comentăm câteva dintre trăsăturile acelor cămine în care se reflectă lumina lui Cristos și care, prin aceasta, sunt luminoase și vesele - repet – c în care armonia ce domnește între părinți se transmite

copiilor, întregii familii și tuturor celor din jurul lor. Astfel, în fiecare familie autentic creștină se reproduce, într-un fel, misterul Bisericii, aleasă de Dumnezeu și trimisă să călăuzească lumea.

Fiecărui creștin, indiferent de starea sa – preot sau laic, căsătorit sau celib –, i se aplică pe deplin cuvintele apostolului care sunt citite chiar în epistola sărbătorii Sfintei Familii: Aleși de Dumnezeu, sfinți și iubiți ^[11]. Aceasta este chemarea noastră, a tuturor, fiecare în locul și situația sa din lume: să fim bărbați și femei aleși de Dumnezeu pentru a da mărturie despre Cristos și pentru a aduce celor din jur bucuria de a se ști copii ai lui Dumnezeu, chiar și în ciuda greșelilor noastre, străduindu-ne să luptăm împotriva lor.

Este esențial ca sensul vocațional al căsătoriei să nu lipsească niciodată, fie din cateheză și predică, fie din

conștiința celor pe care Dumnezeu îi pe acest drum, deoarece ei sunt cu adevărat chemați să fie integrați în planul divin de mântuire a tuturor oamenilor.

Din acest motiv, poate că nu există un model mai bun de oferit soților creștini decât cel al familiilor din epoca apostolică: centurionul Corneliu, care a fost docil față de voința lui Dumnezeu și în casa căruia s-a deschis Biserica spre neamuri ^[12]; Acvila și Priscila, care au răspândit creștinismul în Corint și Efes și au colaborat la apostolatul sfântului Paul ^[13]; Tabita, care, prin caritatea sa, i-a sprijinit pe cei nevoiași din Iope ^[14]. Și multe alte familii de evrei și păgâni, de greci și romani, în care predica primilor ucenici ai Domnului a prins rădăcini.

Familii care trăiau din Cristos și care Îl făceau cunoscut pe Cristos. Mici comunități creștine, care deveniseră

adevărate centre de iradiere a mesajului Evangheliei. Cămine asemănătoare altora din acele vremuri, dar însuflețite de un duh nou, care i-a molipsit pe toți cei ce îi cunoșteau și îi frecventau. Așa au fost primii creștini, și așa trebuie să fim și noi, creștinii de astăzi: semănători de pace și de bucurie, de pacea și bucuria pe care Isus ni le-a adus.

.....

[1] Gal 4,4.

[2] Lc 2,14

[3] Col 3,15.

[4] Cf. Ef 5,32.

[5] Sf. Chiril din Alexandria, *In Ioannem commentarius*, 2, 1 (PG 73, 223).

[6] Mt 10,39.

[7] Cânt 8,6.

[8] Sf. Toma din Aquino, S. Th. I-II, q. 31 et II-II, q. 141.

[9] Tob 6,16-17.

[10] Tertulian, *Ad uxorem* 1, 2, 9 (PL 1, 1302).

[11] Col 3,12.

[12] Fap 10,24-48.

[13] Fap 18,1-26.

[14] Fap 9,36.

.....